

[Transcript] Forklart / Norge mot Facebook: Krever én million om dagen

Denne uken starter en kamp mellom David og Goulatt.

Eller datatelsynet her i Norge og et av verdens største og mektigste selskaper, META.

META, som er Goulatt i denne samlingningen, er selskapet bak Instagram, Facebook og WhatsApp.

Og de forbøter på en million norske kroner hver ensedag av datatelsynet.

Eller David, da.

Og denne uken skal de møtes i Oslo Tingret.

Har det norske lille datatelsynet faktisk noe å stille opp med mot den mektige og ikke minst veldig rike tekkiganten?

Du hører på forklart en daglig nyhetspodkast fra Aftenposten.

I dag, om hvordan den norske datatelsynet, er blitt et hårn i siden for mektige META.

Jeg heter Jenny Føleland og i dag er det mandag 21. august.

Andreas Brattdokker Støve, kultursonalist her i Aftenposten, hva handler disse bøten om?

Dese bøkene handler helt enkelt om at META gjennom tjenestene sine som Facebook, Instagram,

WhatsApp samler inn masse data om deg,

basert på det du gir på plattformene.

Og så bruker jeg denne dataen til å målrette annonse mot deg.

Og da tjener jeg veldig mye penger på.

Og i dette arbeidet er det en del hensynes ikke blitt tekkende, og det er dette datatelsynet reagerer på.

Og det er blitt starten på en kamp mellom det som kanskje kan se ut som litt ujeppende sider.

Og for å forstå hva som er spesielt med denne saken her, så må vi vite litt mer om de som nå skal kjempe mot hverandre.

I det ene hjørne, det norske datatelsynet.

Det norske datatelsynet er et ganske lite tilsyn med 68 ansatte.

Det har jeg kjent for veldig hårig klip på.

Og jobbene er ranss, deprimert og søker for at informasjon om deg som bruker ikke blir brukt på en ugrei,

uforsvarelig eller manipulerende måte.

Og i det andre hjørne,

META.

Selskapet står bak noen av de største tjenesten i verden,

Instagram, Facebook og WhatsApp.

META er en så kallert tekkigant, og det er kjempe store.

Hvis det er for hver ansatte i datatelsynet, så er det over 1.000 ansatte i META.

Det er over 70.000 ansatte.

Er det en rettferdig kamp da?

Ja, kanskje.

For det er jo ikke slik at det skal møtes til nevekamp.

Da har de jo datatelsynet vår sjanseleuse.

Så talansatte, det har vi ikke så mye å si.

Men det er klart at det er META, de har veldig masse ressurser de kan kasta på dette problemet.

Men likevel har det norske datatelsynet greit å bite fra seg.

I forjuke begynte de å gi META en million kroner i bot hver eneste dag.

Så i dag, en uke senere, så har den boten blitt 8 millioner kroner.

Og så skal det fortsette.

Planen til datatelsynet er å holde på i tre måneder, og til slutt vil boten enda på 82 millioner kroner.

Tisje av den uka møtes de i Retsalen i Oslo Tingrett.

En av de Retsalene med vite vegger og kommunestoler, og litt sånt, dikaktige møbler.

Og desverre er det ikke sånn at Mark Zuckerberg kommer til Norge,

men på den ene siden av salen skal det sitte noen representanter fra META,

og på den andre siden skal det sitte representanter fra datatelsynet.

Da datatelsynet mener at META ger ved å samle inn informasjon om brukerne sine, som er informasjon om hva grupperne meg kan like, kan meldingen sende, og den slags.

Det mener at dette er ulovlig, fordi det innebærer det er det kalle svært ingripende overvåking av brukerne.

Dette handler også om hva slags reklam du får opp i fiden din,

og et stort volem reklamet har vi jo blitt ganske vant til nå.

Så hva er egentlig problemet?

Mer om dette etter denne reklamen som ikke er målrettet mot deg.

Alt skal talfestes. Toppskår, ti av ti, en god vurdering for det å lys opp i hjernvåret, og kan få oss til å prestee bedre.

Men gjør det samtidig verden.

Som mange sikker vet, så er det sånn at Facebook og Instagram tener veldig mye penger på annonser.

Grunnen til at de tener så mye på akkurat det, er at de er veldig effektive.

Annonsene på Facebook og Instagram har en til den som treffer akkurat det du er interessert i.

Men Andreas, hvordan vet Facebook og Instagram akkurat det?

Da vet jeg, basert på masse informasjon, om da du gir på plattformen de har.

De har sett samme informasjon for eksempel Facebook, Instagram og Whatsapp, og så lager jeg seg et veldig detaljeret bilde av deg som bruker.

Det har ganske gode forutsetninger for å vite hva du er interessert i.

Og dette er en praksis som gjerne blir kallet for overvåkningskapitalisme.

Altså praksisen i å tjene veldig mye penger på å vite mest mulig ombruket der med.

Det meta-gjør er egentlig veldig vanlig i dag.

Det å samle data-ombrukeren gjør flere store selskaper,

og så for eksempel kjøpsted som er i rappenposten.

Men tanken er at du skal slippe å få innhold og reklam som ikke er relevant for deg, og derfor heller koblet opp mot ting som du faktisk er interessert i.

Men Andreas, er det så ille da?

Det handler veldig bunn og grunn om at det ikke blir tatt nok hensyn, til alle fall enkelte type data, gjerne sensitive data.

Og så skal det seis at Facebook har strengere praksis når det kjem til ting som religion, seksuelle preferanser, politiske syn og så videre.

Da for eksempel data-tusinen å få bruke råd er veldig kritiske til.

Det er at den dataen som blir samlet inn kan brukes mot en mersårbare som da kan bli utnyttet.

Og dette handler da for eksempel om usikre unge mennesker som får opp innhold som kan gjøre deg enda mer usikre.

[Transcript] Forklart / Norge mot Facebook: Krever én million om dagen

For eksempel innhold om kosmetikk, trening, kosthold og så videre.
Bakgrunden for at det nå er noe metaforbøter for,
er en lov som blir innført i hele EU og her i Norge i 2018.
Det er litt komplisert og du kunne heller sikkert være den helt egen forklarte episode.
Men bare la oss si at denne loven gjør at folk begynner å rette blikke mot selskaper som meta.
Og siden da har det iske data-tusinen behandlt klager på meta.
Veldig mange av de store selskaperne har det europeiske hovedkontor sine i Irland.
Der gjelder også meta.
Og dette er delvis på grunn av skattereglerne i Irland.
Og dette gjelder også at det er det iske data-tusine som tar imot flest av disse klagerne.
Først i december 4 konkluderer det irene med at det meta gjør er ulovlig.
Siden da har meta gjort noen endringer,
men ikke nok i folket data-tusine og EU-domstolen.
Da irene ga meta beskjed om å gjøre endringer,
sa det ikke at det måtte gjøres med en gang.
Men det norske data-tusine mener at det er akutt at noe blir gjort nå.
Og derfor grep de inn på denne måten.
En annen ting som er spesielt her er at den boten kan vokse til å bli mye større.
Noe først gjelder disse butene bære for Norge.
Og en miljon norske kroner om dagen er jo ingen sak for meta.
Men det er mulig at flere europeiske data-tusine kan kasta seg på,
og da blir det jo litt mer penger selv sagt.
Du kan tenke deg at da tyske data-tusine kaster seg på,
så er det italienske, så det spanske, så da blir det jo en del til slutt.
Men det er jo uansett ikke pengene og bøtene som betyr noe for meta her.
Nei, for de miljonene er lommerysk for et så stort selskap.
Men likevel så har lille norske data-tusine gjort seg til en verdig motsander mot meta.
Den uken som møtes de to i Oslo Tingret for å avgjøre om meta skal betale bøtene eller ikke.
Men Andreas, selv om bøtene i seg selv ikke betyr så mye for meta,
hvorfor er dette her likevel et problem for dem?
Det som svirer for meta her, det er jo at der som deg blir tvungt til å gjøre endringer på korleis,
deg driver med markedsføring, som har de få annonsørende sine til å forstå disse endringene,
det er krevende arbeid.
Og så er du absolutt en fare for at denne situasjonen og den endringsprosessen meta mest ansynlig
skal gjennom,
vedfor at det er usikkerheit blanteste annonsørene som bruker plattformen her.
Og da gjør jeg kanskje helvete å mese pengene til andre plasser som folklarer til her i aftenposten,
for eksempel.
Metersliter egentlig allerede med at folk har lavere tillit til dem nå enn før.
For de siste årene har de fått mye kritikk og havnet i flere store skandaler.
Et eksempel er det som har fått navnene Facebook Papers.
Frances Haugen, hun jobber i Facebook og samler saman og lekket en haug med internedokument
om korleis,
bl.a. Facebook og Instagram, visste om og håndterte problem på plattformen sinne.

[Transcript] Forklart / Norge mot Facebook: Krever én million om dagen

Og noe av dem som fikk mykje merksemd i forbindelse med denne lekkasjen, det var at jeg undersøker hvordan Instagram påvirker unge brukare.

Og det er fra nyttet at det blir påverket ganske negativt, men så valgte jeg likevel ikke å dele dette med omværrer.

Ja, så det er flere ting som gjør at tilliten til meta kanskje er litt lavere.

Kommer denne reklamepraksisen nå til å endre seg etter dette?

Ja, om noen måneder kanskje, så kjem der noen nye retningslinje, som gjør at det blir lettere for deg som bruker å ta informerte og tydelige valg på plattformen av deres.

Og da data til sinne vil, det er jo at det skal være helt tydelig for folk, hva de ser i ja til, og hva de velger å dele med plattformen.

Men da meta vil, det er jo å kun forholde seg til det iske data til sinne, siden det er deg der jeg har sitt europeiske hovudkontor.

Og det er altså derfor deg noe møte den norske data til sinne i retten i disse dager.

Du har den podcast fra Aftenposten.

Det var Andreas Brattokker Støyva som påklarte deg hvorfor data til sinne prøver seg opp mot det store tekselskapet META.

Martin Gunnensen fra NRK Beta har hjulpet oss med Research denne episoden, og den har laget av Anders Weberg og meg Jenny Faland.

Resten av forklart er Synesøhol og Olaf Egesvik.

Du har hørt lyd fra AP, CNN, CBS, CNBC og CSPEN.

Teresa, sånn er jeg.

Lil Tay er ikke død.

Nei, jeg visste ikke en gang at hvem hun var her før i dag, men det var veldig flott at hun fortsatt lever i beste velgående.

Vi er tilbake med en ny säsong av Popperodde, og Dag Söro har plattet litt om Lysso.

Ja, for en pangstart.

Og så snakker du om Danny McBride.

Ja, kunde holdt på hele dagen.

Hör Popperoddes ny säsong i Aftenposten appen eller hos podmet.

Hos, hos, hos, hos, hos.